

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๘

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๔๓/๒๕๖๘

เรื่อง การเลือกปฏิบัติ กรณีร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของสายการบินปฏิเสธออกบัตรโดยสาร
ให้แก่ผู้โดยสารข้ามเพศ

ผู้ร้อง

[REDACTED]

ผู้ถูกร้อง

สายการบิน [REDACTED]

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องร้องเรียนทางเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๒๗๓/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๗ ว่า เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๗ [REDACTED] (ผู้เสียหาย) ได้ติดต่อเช็คอินที่เคาน์เตอร์ของผู้ถูกร้อง ณ ท่าอากาศยาน [REDACTED] เพื่อเดินทางไปยัง [REDACTED] แต่เจ้าหน้าที่ของสายการบินแจ้งว่า คำนำหน้าชื่อในหนังสือเดินทางไม่ตรงกับรูปลักษณ์ทางเพศ จึงยังไม่ออกบัตรโดยสารผ่านขึ้นเครื่อง (boarding pass) ให้ผู้เสียหาย และสอบถามเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง [REDACTED] ก่อนว่าจะเข้าเมืองได้หรือไม่ ซึ่งผู้เสียหายยืนยันว่าตนเองมีเพศกำเนิดเป็นหญิงและคำนำหน้าชื่อในเอกสารราชการของไทยและเอกสารการตรวจลงตรา (วีซ่า) [REDACTED] ใช้คำว่า “นางสาว” หรือ “Miss” เช่นกัน แต่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องตอบว่า “วีซ่าก็ออกผิด ไม่ควรใส่ Title คำว่า Miss ลงไป” และเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องปฏิเสธการออก boarding pass เพราะเป็นเรื่องของความปลอดภัยและความมั่นคงของสายการบิน โดยให้เหตุผลว่า คำนำหน้าชื่อในหนังสือเดินทางไม่ตรงกับรูปลักษณ์ทางเพศ และเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง [REDACTED] ไม่อนุญาตให้ผู้เสียหายเข้าเมือง ผู้ร้องเห็นว่า การกระทำดังกล่าวทำให้ผู้เสียหายรู้สึกแปลกแยกหรือถูกด้อยค่า ไม่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมอันเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

/และระเบียบ...

และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ หนังสือผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๒ บันทึกถ้อยคำของผู้เสียหายต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๓ รายงานการประชุมรับฟังข้อเท็จจริงจากสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๔ หนังสือผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

ปรากฏตามความเป็นมาในข้อ ๑

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๑) การออก boarding pass ให้แก่ผู้โดยสารรายใด ผู้ถูกร้องจะพิจารณาจากบัตรโดยสาร หนังสือเดินทาง การตรวจลงตรา และตรวจสอบอัตลักษณ์บุคคลกับเอกสารต่าง ๆ ว่าเป็นบุคคลเดียวกันหรือไม่ ซึ่งเป็นเหตุผลด้านความปลอดภัยและคำสั่งของรัฐ

๒) ผู้เสียหายมีกำหนดเดินทางกับเที่ยวบิน [REDACTED] วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๗ จากสนามบิน [REDACTED] ไปยัง [REDACTED] โดยเปลี่ยนเครื่อง [REDACTED] โดยนำหนังสือเดินทางและการตรวจลงตราที่ระบุเพศเป็นหญิง ใช้คำนำหน้าชื่อว่า “Miss” ซึ่งเป็นคำนำหน้าชื่อที่ใช้เฉพาะกับเพศหญิงมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง [REDACTED] โดยผู้เสียหายมีลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับเพศตามหนังสือเดินทาง ทั้งด้านรูปลักษณ์หรือกริยาที่แสดงออก เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง [REDACTED] จึงยังไม่ออก boarding pass ให้ เนื่องจากข้อกำหนด [REDACTED] กำหนดให้ผู้ถูกร้องต้องตรวจสอบว่าสภาพรูปลักษณ์ทางเพศของผู้โดยสารกับเพศในหนังสือเดินทาง และการตรวจลงตราสอดคล้องกันหรือไม่

๓) เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง [REDACTED] จึงส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ไปยังเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง [REDACTED] พร้อมแนบสำเนาหนังสือเดินทาง การตรวจลงตรา และถ่ายภาพผู้เสียหายเพื่อให้สอบถามเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง [REDACTED] ว่าจะอนุญาตให้ผู้เสียหาย /เข้าเมือง...

เข้าเมืองหรือไม่ ซึ่งเป็นไปตามแนวปฏิบัติของทุกสายการบินในทุกประเทศ และเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง
 [REDACTED] ตอบกลับว่าผู้เสียหายไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเมือง จึงปฏิเสธการออก boarding pass
 ให้ผู้เสียหาย ปรากฏหลักฐานตามสำเนาไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ตอบโต้ระหว่างเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง
 [REDACTED] โดยการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเป็นไปตามข้อกำหนดในการเช็คอิน
 และคู่มือปฏิบัติงานของผู้ถูกร้อง จึงไม่ได้มาจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ หรือไม่เคารพศักดิ์ศรี
 ความเป็นมนุษย์

๔) หากประเทศปลายทางปฏิเสธไม่ให้ผู้โดยสารเข้าเมืองไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ๆ
 ผู้ถูกร้องต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการนำผู้โดยสารเดินทางกลับ และต้องเสียค่าปรับตามกฎหมาย
 โดยก่อนหน้านี้ผู้โดยสารของผู้ถูกร้องถูกหน่วยงานตรวจคนเข้าเมือง [REDACTED] ปฏิเสธ
 การเข้าเมืองและส่งตัวกลับเนื่องจากรูปลักษณ์ทางเพศไม่สอดคล้องกับเพศในหนังสือเดินทางมาแล้ว
 ปรากฏหลักฐานตามรายงานการส่งตัวผู้โดยสารไทยที่เป็นหญิงข้ามเพศคนหนึ่งกลับ โดยหน่วยงานตรวจ
 คนเข้าเมือง [REDACTED] ได้ระบุในเอกสารเพียงว่าปฏิเสธการเข้าเมือง

๕) การปฏิเสธการออก boarding pass ครั้งนี้เป็นไปตามข้อกำหนด [REDACTED]
 [REDACTED] และข้อกำหนดในการเช็คอินและออก boarding pass ให้แก่ผู้โดยสาร ผู้ถูกร้อง
 จึงไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหาย แต่ได้พิจารณาเป็นกรณีพิเศษคืนค่าบัตรโดยสารให้แก่ผู้เสียหายแล้ว

๖) National Advance Information Center (NAI CENTER) เป็นหน่วยงาน
 ของรัฐบาลกลาง [REDACTED] มีหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการขนส่งผู้โดยสาร
 และสินค้าเข้าออก [REDACTED] ได้แจ้งเวียนผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน
 ค.ศ. 2023 กำชับให้ผู้ถูกร้องตรวจสอบข้อมูลของผู้โดยสาร ได้แก่

(๑) ข้อมูลที่แสดงในหนังสือเดินทางเกี่ยวกับวันเดือนปีเกิด

(๒) เพศ โดยมีข้อความสำคัญที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ คือ โดยที่ NAI CENTER
 ตรวจสอบได้เพียงข้อมูลที่ได้รับและไม่สามารถเห็นถึงสภาพกายของผู้โดยสาร ดังนั้น จึงเป็นความ
 รับผิดชอบของสายการบินถ้าผู้โดยสารถูกส่งตัวกลับโดยเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองเนื่องจากเหตุที่
 สภาพกายของผู้โดยสารที่ปรากฏและเพศที่ระบุในเอกสารการตรวจลงตราและหนังสือเดินทางไม่ตรงกัน
 ผู้ถูกร้องในฐานะผู้รับขนผู้โดยสารและสินค้าเข้าออก [REDACTED] มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม
 และเป็นเหตุที่ต้องปฏิเสธการออก boarding pass ให้แก่ผู้เสียหาย

๗) ผู้ถูกร้องสอบถามเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง [REDACTED]
 ด้วยวาจาเนื่องจากต้องตัดสินใจด้วยเวลาที่กระชั้นและต้องไม่กระทบกับตารางบิน จึงไม่อาจรอคำตอบ
 เป็นลายลักษณ์อักษร

๘) เหตุในลักษณะดังกล่าวได้ปรากฏในสื่อออนไลน์ และเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงอาบูดาบี สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เคยเตือนคนไทยให้ระมัดระวังในเรื่องนี้ ผู้ถูกร้องไม่มีนโยบายในการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงจากผู้เสียหาย

๑) ผู้เสียหายเป็นชายข้ามเพศ ก่อนเกิดเหตุตามคำร้องนี้เคยเดินทางเข้าออก [REDACTED] เป็นประจำเพื่อไปช่วยพี่สาวและเพื่อนดูแลร้านอาหารไทยพร้อมนำสินค้าจากไทยไปขายให้คนไทยที่ทำงาน [REDACTED] โดยปกติจะเดินทางกับสายการบินอื่นมีเพียงการเดินทางครั้งแรกเมื่อประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ และวันที่เกิดเหตุตามคำร้องเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๗ เท่านั้นที่เดินทางกับผู้ถูกร้อง โดยปรากฏข้อมูลจากเอกสารของผู้เสียหาย ดังนี้

๑.๑) หนังสือเดินทางของผู้เสียหายได้รับการตรวจลงตรา [REDACTED]

[REDACTED] ที่เห็นได้ชัดเจน ขาเข้า ๑๕ ครั้ง^๑ ขาออก ๔ ครั้ง^๒

๑.๒) ตามสำเนา boarding pass ของสายการบินในแถบตะวันออกกลาง เป็นการเดินทางกับสายการบิน ก (นามสมมติ) [REDACTED] ๘ ครั้ง^๓ [REDACTED]

[REDACTED] ๘ ครั้ง^๔ และเป็นการเดินทางกับสายการบิน ข (นามสมมติ) [REDACTED]

[REDACTED] ๑ ครั้ง^๕

๒) เนื่องจากผู้เสียหายเดินทางเข้าออก [REDACTED] บ่อยครั้ง เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองที่เคยพบผู้เสียหายเป็นประจำจะอนุญาตให้เข้าเมืองโดยทันที แต่หากเป็นเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองที่ไม่เคยพบผู้เสียหายมาก่อน จะให้ผู้เสียหายเข้าไปในห้องที่มีเครื่องสแกน และให้เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองที่เป็นผู้หญิงตรวจร่างกาย เมื่อพบว่าผู้เสียหายไม่ได้แปลงเพศก็อนุญาตให้เข้าเมือง ทั้งนี้ บุคคลข้ามเพศที่แปลงเพศแล้วจะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเมือง

/๓) วันที่...

^๑ วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๖ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๗ วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๗ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๗ วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๗ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗ วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๗ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗ วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๗ วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๗ วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๗ และวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๗

^๒ วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗ วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๗ วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๗ และวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๗

^๓ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๗ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๗ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๗ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗ วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๗ และวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗

^๔ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๗ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๗ วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๗ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗ วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๗ และวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗

^๕ วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

๓) วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๗ เวลาประมาณ ๒๓.๐๐ น. ผู้เสียหายเช็กอิน ณ สนามบิน ████████ โดยยื่นหนังสือเดินทางและเอกสารการตรวจลงตราให้เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง ซึ่งนำหนังสือเดินทางไปให้เจ้าหน้าที่ที่คาดว่าป็นหัวหน้าเพื่อตรวจสอบ และกลับมาแจ้งว่ารูปลักษณ์ไม่ตรงกับรูปในหนังสือเดินทาง จึงต้องรอคำตอบจากหน่วยงานตรวจคนเข้าเมือง ████████ ████████ว่าจะอนุญาตให้เข้าเมืองหรือไม่ ผู้เสียหายยืนยันว่าตนเป็นบุคคลในหนังสือเดินทาง และแจ้งว่าตนเป็นผู้ชายข้ามเพศซึ่งได้รับฮอร์โมนแต่ไม่ได้แปลงเพศ พร้อมให้ตรวจบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อยืนยันอีกทางหนึ่ง แต่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องไม่ยอมตรวจสอบและไม่ออก boarding pass ให้

๔) ผู้เสียหายได้โทรศัพท์ถึงพี่สาวซึ่งทำงานเป็นเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ████████ และเปิดลำโพงเพื่อให้พูดคุยกับเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง แต่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องปฏิเสธที่จะพูดคุย ผู้เสียหายจึงสอบถามเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องว่าจะอนุญาตให้เดินทางหรือไม่ พร้อมทั้งสอบถามความรับผิดชอบหากชุดเคบายา อาหารสด อาหารแห้ง เสียหายจากการที่ไม่สามารถนำไปทำบุญ ████████ได้ตามกำหนด แต่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องแจ้งว่าให้สายการบินรับผิดชอบ พร้อมทั้งกล่าวว่า “วิชา ก็ออกผิด ไม่ควรใส่ Title คำว่า Miss” ท้ายที่สุดจึงปฏิเสธการออก boarding pass

๕) เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องไม่ได้ขออนุญาตถ่ายภาพผู้เสียหาย และไม่ทราบว่ามีการส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ให้เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง ████████เพื่อสอบถามเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ████████หรือไม่ และหลังจากถูกปฏิเสธการออก boarding pass วันต่อมาผู้เสียหายจึงซื้อบัตรโดยสารของสายการบินอื่นและสามารถเดินทาง ████████ได้

๖) ผู้เสียหายได้รับค่าบัตรโดยสารคืนจากตัวแทนจำหน่าย แต่ไม่เต็มจำนวน ส่วนชุดเคบายาไม่ได้นำไปใช้ในงานบุญ และของสดเสียหาย โดยไม่ได้รับการชดเชยใด ๆ

๒.๒.๔ ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยให้ข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

๑) พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๗ มาตรา ๔๑/๑๓๓ วรรคแรก^๖ กำหนดเหตุที่สายการบินจะปฏิเสธรับขนผู้โดยสารได้เฉพาะเพื่อประโยชน์แห่งความปลอดภัย หรือการรักษาความปลอดภัย หรือเป็นกรณีตามที่กำหนดในข้อบังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือน โดยทั้งสามเหตุข้างต้นไม่มีองค์ประกอบที่ต้องพิจารณาถึงเพศสภาพ กล่าวคือ

/๑.๑) เหตุเพื่อ...

^๖ มาตรา ๔๑/๑๓๓ กิจการขนส่งทางอากาศเพื่อการพาณิชย์เป็นกิจการขนส่งสาธารณะ ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการการบินพลเรือนตามมาตรา ๔๑/๑๒๕ ซึ่งเป็นผู้ประกอบกิจการขนส่งทางอากาศเพื่อการพาณิชย์และผู้ดำเนินการเดินอากาศต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๔๑/๑๒๖ จะปฏิเสธการรับขนผู้โดยสารไม่ได้ เว้นแต่เพื่อประโยชน์แห่งความปลอดภัยหรือการรักษาความปลอดภัยหรือเป็นกรณีตามที่กำหนดในข้อบังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือน

๑.๑) เหตุเพื่อความปลอดภัย มีวัตถุประสงค์เพื่อความปลอดภัยของตัวอากาศยานหรือตัวผู้โดยสาร เช่น หากการเดินทางจะกระทบต่อสุขภาพของผู้โดยสาร สายการบินสามารถปฏิเสธรับขนส่งผู้โดยสาร ดังกรณีการปฏิเสธผู้โดยสารในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 หากผู้โดยสารป่วยเป็นโควิด - 19 หรือกรณีการปฏิเสธผู้โดยสารที่เป็นทารกอายุต่ำกว่า ๗ วัน ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการเดินทางทางอากาศ

๑.๒) เหตุเพื่อการรักษาความปลอดภัย เป็นเรื่องของความมั่นคงและมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการก่อการร้าย ซึ่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้ต้องมีแผนรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติ ซึ่งกำหนดมาตรการให้สายการบินมีหน้าที่ต้องตรวจสอบบุคคลที่แสดงตัวเป็นผู้โดยสาร เพื่อยืนยันว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้โดยสารของสายการบินและไม่ได้กำหนดให้สายการบินปฏิเสธการรับขนส่งผู้โดยสารเพราะรูปลักษณ์ทางเพศไม่ตรงกับเพศกำเนิด กล่าวคือ เมื่อมีบุคคลแสดงตัวเป็นผู้โดยสารเพื่อเช็คอิน สายการบินต้องตรวจสอบชื่อในเอกสารที่ราชการออกให้กับรายชื่อที่จองบัตรโดยสาร และเปรียบเทียบรูปลักษณ์ภายนอกกับรูปภาพในเอกสารที่นำมาแสดง เมื่อเห็นว่าสอดคล้องกันจึงออก boarding pass ทั้งนี้ ในกรณีบุคคลแสดงตัวเป็นผู้โดยสารที่เป็นคนข้ามเพศ หากมีรูปลักษณ์สอดคล้องกับรูปภาพที่ปรากฏในเอกสารราชการ และมีชื่อเป็นผู้ซื้อตั๋วโดยสาร สายการบินต้องออก boarding pass โดยไม่ต้องพิจารณาคำนำหน้านามหรือเพศสภาพ

๑.๓) เหตุตามที่กำหนดในข้อ ๔ ของข้อบังคับคณะกรรมการการบินพลเรือน ฉบับที่ ๑๐๔ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ โดยมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นเก้าสิบวัน กำหนดให้ผู้ขนส่งปฏิเสธการรับขนส่งผู้โดยสารได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้โดยสารซึ่งเป็นผู้ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ไม่ได้แจ้งขอรับบริการช่วยเหลือพิเศษล่วงหน้าภายในกำหนดเวลาที่ผู้ขนส่งแต่ละรายกำหนด และผู้ขนส่งนั้นได้ใช้ความพยายามอย่างถึงที่สุดในการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการเดินทางสำหรับผู้โดยสารนั้นแล้ว แต่ไม่สามารถจัดเตรียมบริการเช่นนั้นได้

(๒) ผู้โดยสารนั้นไม่สามารถแสดงเอกสารการเดินทางซึ่งเป็นเอกสารที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐที่สามารถใช้ระบุตัวตน หรือเอกสารที่ใช้ในการผ่านแดนหรือการเข้าเมืองต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้

(๓) ผู้โดยสารที่หน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองของประเทศปลายทางหรือประเทศที่เป็นจุดแวะพักแจ้งว่าจะไม่อนุญาตให้เดินทางเข้าประเทศหรือแวะพัก

(๔) ผู้โดยสารที่เป็นทารกแรกเกิดอายุต่ำกว่าสิบสี่วัน

(๕) ผู้โดยสารที่อายุต่ำกว่าห้าปีเดินทางโดยลำพัง

(๖) ผู้โดยสารที่มีอายุครรภ์เกินกำหนดในเงื่อนไขการขนส่งของ

ผู้ขนส่งแต่ละราย

/๒) จากคำชี้แจง...

๒) จากคำชี้แจงของผู้ถูกร้องที่ว่า ผู้เสียหายนำหนังสือเดินทางและเอกสารการตรวจลงตราที่ระบุเพศเป็นหญิง ใช้คำนำหน้าชื่อว่า “Miss” ซึ่งเป็นคำนำหน้าชื่อที่ใช้เฉพาะกับเพศหญิงมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง ████████ โดยผู้เสียหายมีลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับเพศในหนังสือเดินทางทั้งด้านรูปลักษณ์หรือกริยาที่แสดงออกนั้น เห็นว่า ยังไม่ชัดเจนว่าผู้ถูกร้องได้ปฏิบัติตามแผนรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติหรือไม่ ซึ่งหากมีการส่งเรื่องร้องเรียนตามคำร้องนี้มายังสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย สำนักงานจะตรวจสอบขั้นตอนการตรวจสอบบุคคลที่แสดงตัวเป็นผู้โดยสารในคู่มือการปฏิบัติงานของผู้ถูกร้องต่อไป

๓) จากการร่วมประชุมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทราบว่า สายการบินมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายตรวจคนเข้าเมืองของแต่ละประเทศ และอำนาจในการปฏิเสธไม่ให้เข้าเมืองเป็นของหน่วยงานตรวจคนเข้าเมือง เช่น กรณีสายการบินของไทยที่นำผู้โดยสารไปสาธารณรัฐเกาหลี หากผู้โดยสารปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และมีเอกสารครบถ้วนตามที่หน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองสาธารณรัฐเกาหลีกำหนด สายการบินไม่มีสิทธิปฏิเสธผู้โดยสาร แม้จะคาดหมายได้ว่าผู้โดยสารบางรายเมื่อไปถึงจะถูกเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองปฏิเสธการเข้าเมืองก็ตาม ทั้งนี้ สายการบินจะปฏิเสธผู้โดยสารที่จะไปสาธารณรัฐเกาหลีได้ต่อเมื่อมีการปฏิเสธการเข้าเมืองจากหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองของสาธารณรัฐเกาหลี

๔) สำนักงานการบินพลเรือนฯ ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับข้อกำหนด ████████ ████████ ที่ให้สายการบินตรวจสอบรูปลักษณ์ทางเพศของผู้โดยสาร และไม่ให้บุคคลที่มีรูปลักษณ์ทางเพศไม่ตรงกับเพศกำเนิดเข้าเมือง แต่จากการสอบถามสายการบินแห่งหนึ่งได้รับข้อมูลว่า หน่วยงานตรวจคนเข้าเมือง ████████ เคยปฏิเสธไม่ให้บุคคลที่มีรูปลักษณ์ทางเพศไม่ตรงกับเพศกำเนิดเข้าเมืองโดยให้เหตุผลว่าเป็นเรื่องของดุลยพินิจ และสายการบินต้องเสียค่านำผู้โดยสารกลับและค่าปรับตามกฎหมาย จึงต้องคัดกรองผู้โดยสารก่อนเดินทาง หากประสงค์จะทราบรายละเอียดที่ถูกต้องครบถ้วนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และกฎหมายตรวจคนเข้าเมือง ต้องสอบถามสถานทูต ████████ ส่วนกฎหมายตรวจคนเข้าเมืองของไทย หากผู้โดยสารถูกปฏิเสธไม่ให้เข้าเมืองสายการบินต้องเสียค่านำผู้โดยสารกลับและค่าปรับตามกฎหมายเช่นกัน

๕) เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๗ มาตรา ๔๑/๑๓๓ วรรคแรก การปฏิเสธการรับขนผู้โดยสารครั้งนี้อาจเข้าข่ายเหตุตามข้อบังคับคณะกรรมการการบินพลเรือน ฉบับที่ ๑๐๔ ข้อ ๔ (๓)^๗ หากสำนักงานการบินพลเรือนฯ ตรวจสอบเรื่องนี้ก็จะให้

/ผู้ถูกร้อง...

^๗ อ้างแล้วในเชิงอรรถ ๒

ผู้ถูกร้องชี้แจงสาเหตุที่ปฏิเสธการรับคนผู้โดยสาร และตรวจสอบว่ามีการปฏิเสธเป็นลายลักษณ์อักษร จากหน่วยงานตรวจคนเข้าเมือง [REDACTED] หรือไม่ หากไม่มี จะไม่สามารถใช้อ้างเป็นหลักฐาน และเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๔๑/๑๓๓ วรรคแรก แต่เนื่องจากมาตราดังกล่าวไม่มีโทษทางอาญา จึงจะเชิญผู้ถูกร้องมาซักซ้อมความเข้าใจต่อไป

๖) ก่อนหน้านี้ได้กำชับสายการบินว่า ในการประสานงานกับหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองโดยเฉพาะในเรื่องหลักเกณฑ์การเข้าเมือง ให้ทำเป็นลายลักษณ์อักษรและต้องมีการตอบกลับเป็นลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานตรวจคนเข้าเมือง หากเกิดข้อพิพาทจะได้ใช้เป็นหลักฐาน โดยลายลักษณ์อักษรอาจเป็นไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือผ่านทางแอปพลิเคชันก็ได้

๒.๒.๕ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

๑) กรมการกงสุลได้ประชาสัมพันธ์ทางโซเชียลเน็ตเวิร์กให้คนไทยทราบว่า ผู้ชายแปลงเพศหรือแต่งหญิง เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายของ [REDACTED] หากเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองพบ จะถูกกักตัวที่สนามบินและส่งกลับไทยโดยทันที หรือหากตรวจพบในภายหลัง จะถูกกักขังไว้ที่สถานีตำรวจหรือเรือนจำชั่วคราวก่อนส่งกลับประเทศ จึงขอให้คนไทยโปรดระมัดระวังการแต่งตัวหรือลักษณะท่าทางที่อาจเสี่ยงต่อการถูกจับกุม^๔

๒) ชาวในสื่อสังคมออนไลน์ เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐ เอกอัครราชทูตไทย [REDACTED] ให้สัมภาษณ์สรุปได้ว่า เบื้องต้นมีคนไทย ๑ คนถูกส่งตัวกลับ เพราะเป็นบุคคลที่รูปลักษณ์ทางเพศไม่สอดคล้องกับเพศในหนังสือเดินทาง โดยในหนังสือเดินทางระบุเป็นชายแต่มีรูปลักษณ์และแต่งกายที่แสดงตัวต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองเป็นหญิง ทั้งนี้ ขอยืนยันว่า [REDACTED] ไม่ได้ห้ามบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเข้าประเทศ แต่ต้องไม่มีการแปลงเพศ แต่งกายให้สอดคล้องกับเพศกำเนิด และมีการแสดงออกที่เหมาะสมในที่สาธารณะ^๕

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีปฏิเสธการออก boarding pass ให้แก่ผู้เสียหายหรือไม่ โดยมีข้อพิจารณาดังนี้

/๓.๑ รัฐธรรมนูญ...

^๔ กรมการกงสุล (๒๕๖๐ วันที่ ๒ เมษายน) เรื่อง รู้ไว้ก่อนไป [REDACTED] สืบค้นจาก https://www.facebook.com/ThaiConsular/photos/a.162662417204248/940786229391859/?type=3&rdid=he3L3gsXyihWecpU&share_url=https%3A%2F%2Fwww.facebook.com%2Fshare%2F12Kife3Quo1%2F, เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๘

^๕ จากคิดเที่ยว เมืองดูไบ ต้องรู้! เคลียร์ชัดๆ กฎหมายห้ามคนแปลงเพศเข้าประเทศ, วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐, สืบค้นจาก [https://www.\[REDACTED\]](https://www.[REDACTED]) เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๘

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๘ บัญญัติรับรอง และคุ้มครองให้บุคคลทุกคนย่อมมีเสรีภาพในการเดินทาง การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นการจำกัดเสรีภาพภายใต้ขอบเขตของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้อำนาจไว้เพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือการผังเมือง หรือเพื่อรักษา สถานภาพของครอบครัว หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์ อีกทั้ง มาตรา ๒๗ บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันใน กฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน รวมถึงการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องเพศจะกระทำมิได้

๓.๒ นอกจากนี้ ตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights : UNGPs) ข้อ ๑๑^{๑๐} และข้อ ๑๓^{๑๑} กำหนดให้องค์กรธุรกิจควรเคารพหลักสิทธิมนุษยชนโดยหลีกเลี่ยงการกระทำหรือการมีส่วนที่จะทำให้เกิดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงหาทางป้องกันหรือลดผลกระทบดังกล่าว อันเป็นผลจากความสัมพันธ์ทางธุรกิจ

๓.๓ พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิเสธรับขนผู้โดยสารที่สามารถกระทำได้เฉพาะเพื่อประโยชน์ด้านความปลอดภัย หรือการรักษา ความปลอดภัย หรือเป็นกรณีตามที่กำหนดในข้อบังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือนเท่านั้น

๓.๔ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า

๓.๔.๑ เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๗ ผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงที่ข้ามเพศเป็นชาย แต่ไม่ได้แปลงเพศ มีกำหนดเดินทางกับผู้ถูกร้องในเที่ยวบิน ██████████ จากสนามบิน ██████████ ██████████ โดยเปลี่ยนเครื่อง ██████████ ผู้เสียหายเช็คอินกับเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง ██████████ แต่เนื่องจาก NAI CENTER ได้กำชับให้ผู้ถูกร้องตรวจสอบเพศของผู้โดยสาร ประกอบกับก่อนหน้านี้ มีผู้โดยสารของผู้ถูกร้องที่เป็นหญิงข้ามเพศถูกหน่วยงานตรวจคนเข้าเมือง ██████████ ปฏิเสธ การเข้าเมืองและส่งตัวกลับ ผู้ถูกร้องจึงยังไม่ออก boarding pass ให้ผู้เสียหาย และส่งไปรษณีย์

/อิเล็กทรอนิกส์...

^{๑๐} ข้อ ๑๑ องค์กรธุรกิจควรเคารพหลักสิทธิมนุษยชน โดยหลีกเลี่ยงที่จะละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้อื่น และควรดูแลผลกระทบทางลบจากการที่องค์กรธุรกิจได้เข้าไปเกี่ยวข้อง

^{๑๑} ข้อ ๑๓ ความรับผิดชอบในการเคารพสิทธิมนุษยชนกำหนดว่า องค์กรธุรกิจต้องดำเนินการ ดังนี้
(ก) หลีกเลี่ยงการกระทำหรือการมีส่วนที่จะทำให้เกิดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนและต้อง แก้ไขปัญหาหากเกิดผลกระทบ

(ข) หาทางป้องกันหรือลดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการ ผลิต หรือการบริการขององค์กรธุรกิจ อันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ทางธุรกิจ แม้ว่าธุรกิจจะไม่ได้มีส่วนทำให้มีผลกระทบ เหล่านั้นก็ตาม

อิเล็กทรอนิกส์ไปยังเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง ██████████ ให้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ██████████ ██████████ว่าจะอนุญาตให้ผู้เสียหายเข้าเมืองหรือไม่ ผลการสอบถามด้วยวาจาได้รับคำตอบว่าไม่อนุญาตให้ผู้เสียหายเข้าเมือง จึงปฏิเสธการออก boarding pass ให้ผู้เสียหาย

๓.๔.๒ บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดให้สายการบินปฏิเสธการขนส่งผู้โดยสารได้เมื่อมีเหตุผลด้านการรักษาความปลอดภัย โดยให้สายการบินตรวจสอบบุคคลเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างรูปลักษณะภายนอกกับรูปภาพในหนังสือเดินทางหรือเอกสารราชการที่นำมาแสดง ซึ่งข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่า รูปลักษณะภายนอกของผู้เสียหายสอดคล้องตรงกับรูปภาพในหนังสือเดินทาง ย่อมแสดงว่าผู้เสียหายเป็นผู้โดยสารของสายการบินจริง ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่และไม่สามารถปฏิเสธการออก boarding pass ให้ผู้เสียหายจากเหตุผลด้านการรักษาความปลอดภัยได้ นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในช่วงเวลา ก่อนและหลังเกิดเหตุดังกล่าว ผู้เสียหายได้เดินทางไปยัง ██████████ หลายครั้งกับสายการบินอื่นของประเทศแถบตะวันออกกลาง และหน่วยงานตรวจคนเข้าเมือง ██████████ ได้อนุญาตให้ผู้เสียหายผ่านเข้าเมืองได้ ปรากฏหลักฐานตามเอกสารการตรวจลงตราเข้าและออกในหนังสือเดินทางของผู้เสียหาย รวมถึงจากการตรวจสอบยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงอื่นที่จะเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องมีสิทธิปฏิเสธการรับขนส่งผู้โดยสารตามพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๔๗

๓.๕ พิจารณาแล้วเห็นว่า

๓.๕.๑ การที่ผู้ถูกร้องแจ้งว่า หน่วยงานตรวจคนเข้าเมือง ██████████ เคยปฏิเสธไม่ให้ผู้โดยสารของผู้ถูกร้องซึ่งเป็นหญิงข้ามเพศเข้าเมือง และเมื่อผู้เสียหายมีลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับเพศในหนังสือเดินทางทั้งด้านรูปลักษณะหรือกริยาที่แสดงออก เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง ██████████ จึงประสานกับเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ██████████ ซึ่งได้รับคำตอบว่าไม่อนุญาตให้ผู้เสียหายเข้าเมือง ทำให้สายการบินปฏิเสธการออก boarding pass นั้น เห็นว่า การประสานงานดังกล่าวกระทำด้วยวาจาเท่านั้น และยังไม่ปรากฏการปฏิเสธการเข้าเมืองเป็นลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานตรวจคนเข้าเมือง ██████████ ซึ่งไม่เป็นไปตามคำแนะนำของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยที่กำชับไว้ว่า หากสายการบินจะปฏิเสธการขนส่งผู้โดยสารเนื่องจากหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองของประเทศปลายทางไม่อนุญาตให้เข้าเมือง ต้องมีหลักฐานการปฏิเสธที่เป็นลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองมาแสดง เนื่องจากการปฏิเสธการเข้าเมืองเป็นอำนาจของหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองโดยตรงเท่านั้น ประกอบกับมีการตรวจลงตราในหนังสือเดินทางที่แสดงว่าผู้เสียหายเคยเดินทางเข้าออก ██████████ แล้วหลายครั้ง จึงยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเพียงพอให้ผู้ถูกร้องสามารถปฏิเสธการออก boarding pass ด้วยเหตุผลว่าผู้เสียหายเป็นผู้ที่หน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองของประเทศปลายทางแจ้งว่าจะไม่อนุญาตให้เดินทางเข้าประเทศได้ ประกอบกับเมื่อพิจารณาจากสำเนา boarding pass

ของสายการบินอื่นในประเทศแถบตะวันออกกลางที่ออกให้ผู้เสียหายเดินทาง [REDACTED] ยังแสดงให้เห็นว่า การปฏิเสธการออก boarding pass ของผู้ถูกร้องเป็นการปฏิบัติที่แตกต่างจากสายการบินอื่น

๓.๕.๒ ด้วยเหตุนี้ แม้ผู้ถูกร้องจะไม่มึนโยบายในการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลด้วยเหตุแห่งเพศ แต่การอ้างเหตุในการปฏิเสธการออก boarding pass ข้างต้นของผู้ถูกร้องเกิดจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบบุคคลก่อนอนุญาตขึ้นเครื่องบิน ทำให้มีผลเป็นการจำกัดเสรีภาพในการเดินทางของผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่มีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศกำเนิดโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร และเป็นการเลือกปฏิบัติ ในชั้นนี้จึงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องมีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้อง และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๖/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ จึงมีมติว่า ผู้ถูกร้องมีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้อง และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ ดังต่อไปนี้

๔.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๑.๑ ให้ผู้ถูกร้องปรับปรุงขั้นตอนในการเช็คอินและออก boarding pass ผู้โดยสารให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมาย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะเช่นนี้อีก โดยกรณีการตรวจสอบยืนยันตัวบุคคลตามมาตรการรักษาความปลอดภัยต้องพิจารณาจากความสอดคล้องของรูปลักษณ์ภายนอกกับรูปภาพในหนังสือเดินทางหรือเอกสารราชการที่นำมาแสดงเป็นหลัก และจะปฏิเสธผู้โดยสารจากเหตุที่หน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองของประเทศปลายทางแจ้งว่าจะไม่อนุญาตให้เดินทางเข้าประเทศได้เฉพาะเมื่อมีการประสานงานและตอบกลับอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองเท่านั้น

๔.๑.๒ ให้ผู้ถูกร้องดำเนินการชดเชยเยียวยาผู้เสียหายเพิ่มเติมให้ครอบคลุมความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง เช่น บัตรโดยสาร ความเสียหายต่อสัมภาระ ค่าขาดประโยชน์ที่คาดหมายได้ และขอโทษเพื่อเยียวยาจิตใจ

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๙๐ วัน นับแต่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔.๒ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๔.๒.๑ ให้สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยตรวจสอบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นตามคำร้องนี้ และนำผลไปกำหนดแนวทางในการป้องกันไม่ให้เกิดกรณีเช่นนี้อีกในอนาคต ตามหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๔๗

๔.๒.๒ ให้สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยกำชับผู้ถูกร้องและสายการบินอื่นเกี่ยวกับขั้นตอนการประสานงานกับหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองของประเทศปลายทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอบถามในเรื่องหลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าเมือง การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ผู้โดยสารเข้าเมืองจะต้องมีการประสานงานและตอบกลับเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้โดยสาร

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ